Пам'ятайте про Україну!



СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXIX. Ч. 167. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 3-го ВЕРЕСНЯ 1982 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 3, 1982 No. 167. VOL. LXXXIX.

Критикують теперішню канадську багатокультурність

Оттава, Онт. (УІБ). — З нагоди десятиріччя введення в Канаді політики багатокультурности (1971-1981) появилися в наукових журналах критичні статті канадських учених, в тому двох українських професорів д-ра Манолія Лупула в „Журналі канадських студій" (ч.1 за 1982 р.) і д-ра Ярослава Рудницького в офіціозі Комісаріяту офіційних мов в Оттаві, „Мова й суспільність" (ч. 3).

Стаття д-ра Лупула торкається „політичної імплементації багатокультурности", підкреслюючи байдужість керівних органів федеральної адміністрації в справах навчання етнічних мов у школах і їхнього незацікавлення репрезентацією етнокультурних членів канадської спільноти у федеральній службі. В протилежність до цього ліберальний уряд сильно підтримує офіційну двомовність.

Для ілюстрації д-р Лупул подає конкретні цифри: в 1979-80 роках федеральний уряд в Оттаві призначив був на багатокультурну політику 7,783,000 долярів, тоді коли на офіційну двомовність — 190,179,000 долярів. „Канадська багатокультурність — кінчає свою статтю д-р Лупул — чекає ще на свого політичного месію".

З критикою багатокультурности, головно з уваги на її перевагу фолкльористики в ній, виступає проф. Рудницький у своїй статті п.заг. „За справді багатокультурну Канаду". Як бувший член Королівської Комісії, що в своєму 4-му томі рекомендувала урядові багатокультурну політику, він вказує на недоліки цієї політики за її першу декаду і наголошує мовний аспект в її здійснюванні: „Реформа її мусить взяти до уваги вимоги неангло й нефранкомовних канадців. Багатокультурність така, яку ми знаємо тепер, не вистачає", — закінчує свою статтю автор.

Обидві статті, надруковані в поважних канадських органах, можуть причинитися до покращання здійснювання багатокультурної політики федерального уряду, проголошеної теперішнім прем'єр-міністром П'єром Трудо у парляменті Канади 8-го жовтня 1971 року.

У Монтреалі відбувся Конґрес бібліотекарів

Монтреаль, Канада (ОУПС). — 48-ий Міжнародний Конґрес бібліотекарів із 50-ти країн світу відбувся у Монтреалі у присутності понад 1600 делеґатів національних, університетських, парляментарних; публічних і приватних книгозбирань.

Основною темою Конґресу було технічне сіткування (централізація) бібліотек і їхньої суспільної служби. З України не було ані одного делеґата, бо, як заявив директор публічної Ленінської бібліотеки у Москві, СССР — одне ціле, і його репрезентує московська делеґація в складі 6 осіб під головуванням Н. Карпашова.

Були представники з комуністичних держав-сателітів, що притакували й оплескували виступи своїх „старших братів". Вражала відсутність бібліотераків-українців із Канади, ЗСА й інших вільних країн.

Представником українського бібліотечного світу у діяспорі був проф. Яр. Рудницький з Монтреалю, почесний член Товариства Українських Бібліотекарів Америки (ТУБА) і Канадського бібліографічного Товариства.

На З'їзді він заступав Колекцію Державного Центру УНРеспубліки в екзилі в публічному архіві Канади в Монтреалі і ОУПС. Він провів низку розмов і дискусій з керівниками Японії, Китаю, африканських держав та порушив справу україніки в Конґресовій бібліотеці у Вашінґтоні, в австралійській національній бібліотеці в Канбері, у паризькій Школі східних мов, британській у Лондоні та інших. Він взяв участь також у прийняттях та товариських зустрічах у Монтреалі й Оттаві і був разом із іншими на авдієнції у генерального губернатора Канади Едварда Шраєра.

Конґрес тривав цілий тиждень, від 22-го до 28-го серпня, і був зразково зорганізований, завдяки підтримці канадського федерального і квебекського уряду.

КОМУНІСТИЧНИЙ КИТАЙ СТОЇТЬ ПЕРЕД ВНУТРІШНІМИ РЕФОРМАМИ

Пекін, КНР. — У цьому тижні відкривається 12-ий Конґрес Компартії Китаю, на якому мають перевести поважні зміни у внутрішній структурі тієї найбільшої у світі країни із кругло більйоном населення. Проте заяви різних комуно-китайських лідерів та вістки від закордонних амбасад у Пекіні не дають можливости зорієнтуватися, у чому властиво мають полягати ті „радикальні" зміни. За тими вістками мають скасувати чи обмежити владу однієї особи і заступити її „колективним проводом", але зосередження влади в руках генерального секретаря і водночас прем'єра наблизить систему правління до совєтського зразка. Зате деяку „демократизацію" віщує факт, що новий голова партії Гуа Яобенґ заборонив вивіщувати в установах і на публічних місцях його портрети — совєтські „вожді", почавши від Леніна і Сталіна кохаються у такій реклямі. Так само ніби не мають карати за „критицизм і самокритицизм" і не має бути повороту до „культурної революції", яку покійний Мао Зедонґ завів на нещастя Китаю.

Комуністична партія Китаю нараховує тепер — на письмі — кругло 40 мільйонів членів. Останній партійний Конгрес відбувся у 1977 році. Відношення Пекіну до Москви залишиться напевне так само вороже. Більш „поміркований" характер нового правління вможливить кращі взаємини з Америкою — на протисовєтському фронті.

Економічна криза в Мехіко продовжується

Мехіко-Сиґі, Мехіко. — Мехіканський уряд запропонував фінансову допомогу всім місцевим бизнесам вздовж 1,760-милевого кордону з Америкою і подав до відома, що він намагатиметься обмежити об'єм закупівель американцями, які нахлинули в Мехіко в „мисливській гарячці" за леґкою наживою — платячи невеличкі суми американськими долярами за насправді вдвічі-тричі разів вартісніші мехіканські предмети широкого споживання і харчові продукти. В офіційному повідомленні мехіканський департамент бюджету і плянування подав, що „контроля експорту" вже уводиться вздовж кордону.

Це міроприємство є кроком заспокоїти власників крамниць і бизнесів тут, які в розпачі, що полиці в склепах зовсім спорожніли завдяки американцям, які до краю позгрібали все до тла з крамниць з блискавичною швидкістю, використовуючи тяжку економічну кризу в Мехіко. У столиці країни, де багато чужинців, які мають долярову валюту, уряд велів підвищити ціни на проїзд таксівками та заохотив підвищити ціни по ресторанах. Так ціни на хліб, бензину, яйця й олію для варіння та на інші речі збільшились протягом одного дня вдвічі.

Сучасна ситуація в Мехіко — це найгірша економічна криза в країні (населення сягає тут 70 мільйонів) за останні 50 років. Мехіканське міністерство скарбу перевело девальвацію пезо 5-го серпня знову; вдруге протягом одного року. Гроші втратили на вартості з того часу вдвічі: раніше за один американський доляр давали 49 пезо, тепер рата є 110 пезо за один доляр, а це означає, що весь крам у Мехіко за американські гроші можна купити дешевше ніж за половину ціни. Це стосується в такій самій мірі і коштовностей, що їх тепер можуть американські багаті люди як і мехіканські банкіри з чужою валютою викупити за безцінь.

Появилось нове звідомлення ФБІ про злочини

Вашінґтон. — Із зростом населення в Америці росте також відсоток злочинности. Так було включно з 1980 роком, що був апогеєм злочинів. Тепер начебто вирівнявся рівень загальної злочинности на 2 відсотки, — подав найновіший річний рапорт з ФБІ за рік 1981, опублікований в четвер, 26-го серпня. Але це „зменшення" має дуже відносний характер, бо кількість „серйозних злочинів" була за один рік часу — 13.3 мільйона випадків. Це така сама кількість, як і попереднього року, а зменшення двовідсоткове має місце в цьому рапорті тільки тому, що за рік зросло населення ЗСА на чотири мільйони душ (тепер воно становить 229 мільйонів) і рата злочинности, яка відноситься до загальної кількости населення, зменшилася.

У порівнянні з 1980 роком кількість убивст зменшилась на 2.3 відстотки в 1981 році; незначно зменшилися ґвалтування — на 0.7 відсотка, хоч тут є непевність щодо цього числа, бо частина жертв цього злочину не рапортує про напади на них, на жаль. Збільшилися згідно з цим рапортом тільки грабунки і крадіжки дрібніші.

Дані рапорту стверджують, що це молоді чоловіки і хлопці найбільше замішані в злочинну поведінку (жінки і дівчата замішані в злочин у п'ять разів менше). Так 20 відсотків з усіх заарештованих за злочин протягом року 1981 — це молодики нижче 18-го року життя. 37 відсотків — це такі, що молодші як 21 рік життя, а 55 відсотків всіх заарештованих — це молоді дорослі віком під 25 років. Ті жінки й дівчата, які все таки заарештовані, це все злодійки дрібних вимірів: ті, що тягнуть з прилавку по крамницях або виривають торбинки на вулиці. Жінки практично зовсім відсутні в злочинах, де мало місце будь-яке насильство. З фатальних смертей — 77 відсотків всіх убитих були особи чоловічої статі. Всіх убивств було за рік 22,516 випадків.

ПОНАД 1,000 ОСІБ ВЗЯЛО УЧАСТЬ В СОЮЗОВОМУ ДНІ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ

Джерзі Сиґі, Н.Дж. (с.г.). — Успіхи наших імпрез міряємо, звичайно, якістю програми і кількістю присутніх. Традиційний вже, дванадцятий з черги, Стейтовий День УНС стейту Ню Джерзі, що відбувся минулої неділі, 29-го серпня, в Українському Селі в Бавнд Бруку, був під кожним оглядом найбільш успішною імпрезою у цьогорічному вакаційному часі на тій посілості.

Понад 1.000 осіб союзовців-земляків прибули на посілість Українського Села, щоб спільно, як одна велика союзова родина, провести час, пошанувати довголітніх будівничих УНСоюзу, зустрітись з приятелями, віддати пошану союзовим піонерам та бути глядачами мистецької програми.

Цей справді великий Стейтовий День УНСоюзу в Ню Джерзі відбувся заходом Святочного комітету чотирьох Округ, який очолював голова Нюаркської Округи Юліян Баранюк, а заступниками були голови: Володимир Білик — Округа Джерзі Сиґі, Михайло Захарко — Округа Перт Амбой, і Іван Хомко — Округа Пассейк.

Союзовий День почався в 2-ій год. по полудні, коли голова Святочного комітету Юліян Баранюк привітав всіх присутніх союзовців і гостей, а дальше ведення святом передав головному радному Андрієві Кейбіді,



Під час роздачі нагород. Стоять (зліва): головний радний УНС і майстер церемонії Андрій Кейбіда, головний секретар Володимир Сохан, секретар 372-го Відділу Йосиф Ярема, голова Округи Нюарк і секретар 371-го Відділу Юліян Баранюк, голова Округи Перт Амбой Михайло Захарко, головний касир Уляна Дячук, голова Округи Пассейк Іван Хомко, головний контролер д-р Нестор Олесницький.

(Фото: ред. Рома Сохан-Гадзевич)

який, як майстер церемонії, в першу чергу, запросив о.Михайла Перетятка, сотрудника з парафії св.Івана Хрестителя в Нюарку, до переведення молитви. Відтак А.Кейбіда представив присутніх на святі членів Екзекутивного Комітету і Головного Уряду, а саме: головного секретаря Володимира Сохана, головного касира мґр Уляну Дячук, головного організатора Степана Гавриша, головного контролера д-ра Нестора Олесницького. Він представив також головного редактора „Українського Тижневика" Рому Сохан—Гадзевич, старшого обласного організатора Василя Оріховського та керівника Братської діяльности при УНС Марту Кордубу.

Відтак до слова був запрошений головний організатор УНС С.Гавриш, який коротко згадав про віддану та заслужену працю союзових секретарів-піонерів і поінформував присутніх, що Екзекутивний Комітет УНС схвалив надати чотирьом довголітнім союзовим секретарям почесні пляркети і при тому відчитав їхні прізвища, а присутні члени Головного Уряду вручили їм нагороди. Першим був нагороджений довголітній

(Закінчення на стор. 3)

ПОЛЬСЬКИЙ РЕЖИМ ЗНОВУ АРЕШТУВАВ ПОНАД 4,000 ОСІБ

Варшава, Польща. — Західні кореспонденти інформують, що крім трьох забитих і 26-ох поранених поляків під час великих демонстрацій у Польщі, якими польський нарід відзначував другу річницю вільної профспілки „Солідарність", режим прем'єр - міністра Войцєха Ярузельского наказав провести широкі арешти серед противників військової хунти. В наслідок цього зарядження 4,050 осіб були заарештовані поліцією в часі демонстрацій і після них, а за багатьма „ворогами народу", а зокрема ініціяторами цих демонстрацій розшукує поліція. Речники так званої Військової ради національного спасіння заявили, що всі винні будуть притягнені до кримінальної відповідальности і для них не буде милосердя, бо вони не тільки порушили закони воєнного стану, але займалися антиурядовою і антикомуністичною пропагандою, очорнювали і знецінювали соціялістичну систему, пов'язувались з ворожими західніми силами.

Офіційне польське пресове аґентство ПАП повідомило, що крім дисидентської гурпи КОР, організуванням демонстрцій у 13-ох місцевостях Польщі займалися „політичні авантурники", які числили на кровопролиття і заколоти в країні. „На жаль їхні розрахунки пішли намарно, бо польський народ все більше й більше відвертається від них", — заявляє згадане аґентство.

Президент Роналд Реґен, устами заступника пресового секретаря Білого Дому Леррeі Спікса, висловив протест проти поведінки польських режимників. Брутальну поведінку поліції, зокрема у Варшаві і Вроцлаві, засудили також уряди інших держав світу.

Америка критикує репресії в Польщі

Вашінґтон. — Державний департамент проголосив устами свого речника Джана Гюджа, що дальші демонстрації у Польщі є доказом, що репресійна політика тамошнього уряду „не розв'яже проблеми". Державний департамент стверджує, що Президент продовжуватиме політику, наставлену на заведення внутрішнього миру в Польщі. Конкретно, Америка вважає, що спокій і замирення у Польщі треба завести такими засобами, як звільнення політичних в'язнів, закінченням воєнного стану та відновленням розмов між урядом і лідерами розв'язаної і переслідуваної вільної робітничої профспілки „Солідарність". Названий речник Державного департаменту підтвердив ще раз, що репресії комуністичного уряду в Польщі поведено під натиском Москви. Відхід від політики репресій в сторону злагоди і порозуміння допоможе також ревізії політики санкцій Заходу, включно з Америкою, супроти Совєтського Союзу.

Речник Державного Департаменту виразно натякнув, що заборона американського уряду вивозити з Америки широкопромірні сталеві рури, потрібні для газопроводу із Сибіру до Західньої Европи, прийшла як відплата супроти Москви у зв'язку з подіями у Польщі, щоби не давати Совєтському Союзові твердої валюти за її природний газ. Американська політика супроти теперішнього режиму в Польщі, який став сліпим знаряддям в руках Москви, йде по лінії закликів також Папи Івана Павла II й духовенства у Польщі, яке перестерігає перед загостренням ситуації, що може довести до проливу крови, та поручає поміркованість однаково збоку уряду як польської опозиції. Покищо всі ці заклики не мають успіху.

У світі

ЛІВА ПІДПІЛЬНА ІРАНСЬКА ГРУПА, ЩО зветься „Народний Муягедін", оголосила через лондонського Ройтера, англійське пресове аґентство, при кінці серпня розмір жертв у людях в Ірані, скараних урядом аятолли Хомейні на горло, хоч було подавано переважно, що ці іранці загинули „у вуличних збройних заворушеннях". Згідно з речниками цього лівого фронту, від березня до сьогодні забито в Ірані п'ять тисяч противників режиму. З головної квартири цих лівих „Народних Муягедінів" у Франції телефонічно передано Ройтерові такі числа: найменше 20,000 осіб, що не погоджувалися з режимом мулл, забито без суду в Ірані за останні 14 місяців часу, а заарештовано понад 50,000 осіб. Більшість цих лівих, серед яких були і комуністи та інші (не тільки ліві), вбито під час тяжких тортур, інших — розстріляно „під стінкою".

З РАБАТУ, МАРОККО, ПОВІДОМЛЯЮТЬ, ЩО в Касаблянці протягом кінця тижня 28-29 серпня відбулася нарада міністрів закордонних справ 22-ох арабських країн, що об'єднані в Арабській Лізі. Це перша така всеарабська конференція, відколи Ізраїль напав на Ливан з метою викорінити там ПВО. Завданням цієї конференції є перевести підготовку до зустрічі на вершинах у місті Фез вже у вересні ц.р. Майже всі члени Арабської Ліґи були присутні за вийнятком Лівії, яка не погоджується з напрямними поміркованої політики цієї Ліґи, закидаючи її провідникам навіть „зраду арабської священної справи". Не присутній тут був теж Єгипет, членство якого в Лізі суспендоване через підписання Єгиптом мирового договору з Ізраїлем в 1979 році, проти чого всі араби протестують. На порядку денному розглядалося також питання визнання права за Ізраїлем на існування, як держави.

ВЕЛИКІ ВОЄННІ ВПРАВИ ЗАПОВІЛО ВИЩЕ командування НАТО під кінець місяця серпня, оголошуючи про це в суботу, 28-го серпня, з міста Косто у Бельгії. Це будуть найбільші військові вправи в рамках маневрів, які тут будь-коли відбувалися восени. У вправах братимуть участь 70,000 вояків у Західній Німеччині. Це будуть військові одиниці з ЗСА, Західньої Німеччини, Канади, Голляндії, Бельгії, Данії і Люксембурґу. Самі ж маневри восени охоплюють 300,000 військовиків і відбуваються по території від Норвеґії до Туреччини протягом двох місяців. Маневри офіційно розпочалися під кінець серпня з прибуттям до Европи з Америки американських літаків Ф-15 Іґел-винищувачів і літаків інших типів.

СОВЄТИ ЗАПЛЯНУВАЛИ ЗАПУСТИТИ В ОРБІТУ ракету-„бустер", — оголосила пресова аґенція ТАСС, у понеділок 30-го серпня, над Тихим океаном приблизно 300 миль від „Мідвей-острова". Двопараграфове повідомлення не дало пояснення, чому відбудеться це запускання, мабуть випробування ракети, але цим оголошенням попереджено кораблі і літаки триматися оподалік від цього обширу океану кожного дня протягом двох годин, від середи 1-го вересня до 10-го вересня, від 2-ої до 4-ої по полудні.

ІСТОРИЧНА ПРОМОВА ПРЕЗИДЕНТА РЕҐЕНА ЩОДО БЛИЗЬКОГО СХОДУ

Санта Барбара, Каліфорнія. — Президент Роналд Реґен, кличучи до „свіжого початку" в близькосхідних мирових заходах, у середу увечорі, 1-го вересня, виступив перед населенням країни з 20-хвилинною промовою на більшості телевізійних каналів, у якій (якраз по гарячому сліду закінчення того ж дня евакуації членів Палестинської Визвольної Організації з західнього Бейруту) дав далекойдучі будуючі пропозиції, як розв'язати вузол протиріч і непорозумінь на життєвоважливому для Заходу Близькому Сході.

Президент Р.Реґен

Цілковито спираючись на договір в Кемп Дейвиді і це кілька разів підкреслюючи, Президент нарешті дав офіційну американську інтерпретацію таким поняттям, як „палестинська автономія", наприклад, що її різні сторони „читали поіншому". Роналд Реґен бачить розв'язання найбільш дразливого питання палестинської проблеми по лінії утворення повної автономної провінції в складі Йорданської держави на території Західнього побережжя ріки Йордану та полоси Ґази, що тепер окуповані Ізраїлем, який, зокрема на Йорданській західній прибережній території, відібраній у свій час від Йорданії, у війні 1967 року, інтенсивно будує ізраїльські поселення.

Ці землі: Ґаза-смуга і Західнє побережжя Йордану, мають ізраїльські окупаційні власті звільнити. Для цього Президент вже відразу з натиском дораджував Ізраїлеві „заморозити" будування нових поселень і не робити цього в майбутньому, але при тому Р.Реґен заявив кілька разів у своєму виступі, що Америка непохитно із „сталевою твердістю" боронитими безпеку Ізраїля, і відношення ЗСА і його особисто до цієї особливої країни для всіх американців є назавжди міцнопозитивне, як це буває дружба, аж до смерти, поміж найкращими приятелями.

Але Реґен також знає, що без розв'язки дражливого питання побудови „рідного дому" для бездомних уже десятиліттями палестинців , не буде тривалого миру на Близькому Сході.

Знову і знову запевняючи Ізраїль в найсердечніших до нього відношеннях Америки і його особисто, Президент торкнув теж дуже дражливе питання — неподільности Єрусалиму. Тут теж Реґен висловився за полагодження справи в майбутньому через домовленність з усіма протаґоністами. Як знаємо, Єрусалим тепер є під ізраїльською контролею — і його арабська і жидівська частини, на що не погоджується ні ЗСА, ні ОН, ні арабські країни.

Щоб виголосити цю історичну у багатьох відношеннях промову, президент Реґен перервав свої вакації на своїй фармі-ренчі, що міститься поблизу, і приїхав до телекіностудії в Бирбенку. Цим виступом, — вірить Президент, — він розпочав більш енерґійну політику Адміністрації щодо Близького Сходу, де існують постійні конфлікти і де ллється постійно кров. „Новий реалізм", про який кількакратно згадував Реґен у своїй промові, мусить примусити арабів визнати право Ізраїля як держави на існування, бо це існуюча вже реальність, але „новий реалізм" повинен теж зробити ізраїльців більш згідливими для розмов, замість добиватися безпеки для своєї країни більше збройними зусиллями, які породжують в підсумку відплатні акції, і так без кінця.

Голові пункти промови Президента були заздалегідь переслані урядові Ізраїля, щоб не було несподіванки для дружньої Америці держави. Але тут, у Ізраїлі, загально прийняли виступ Президента Реґена ворожо і неприхильно. Менахем Беґін, який дістав два особисті листи від Р.Реґена, скликав незвичайне засідання свого уряду, яке гостро засудило ці пропозиції Америки: в Ізраїлі уважають і Ґазу-полосу і Західнє побережжя Йордану „інтеґральними частинами Ізраїля", вже не кажучи про Єрусалим.

Цим виступом, до якого прислухався увесь світ, президент Реґен також виявив, якою буде політика нового державного секретаря Джорджа Шулца, бо це він у першу чергу був головним співтворцем політики „свіжого початку" Президента.

КОЛИ В ЧЕРВНІ ЦЬОГО РОКУ ВЕРХОВНИЙ СУД ЗСА встановив закон, на підставі якого діти нелеґальних чужинців мають право вчитися в публічних школах Тексасу, деякі чинники шкільної адміністрації побоювалися, що вслід за встановленням цього закону до їхніх шкіл буде великий наплив чужинецьких учнів. Однак їхні побоювання показалися даремні, бо вже в початкових звідомленнях минулого тижня із таких шкі як Ріо-де-Жанейро, Гюстону, Бронсвіллу з Гарлінґену та інших — було подано про невеликий наплив до їхніх шкіл дітей з Мехіко. Якщо б до тих шкіл прибуло 100,000 дітей — платників податку цього стейту це коштувало б 124 мільйони долярів на рік, щоб дати цим дітям освіту. Том Келлер, адміністративний урядовець в галузі освітніх справ побоювався, що девальвація пеза може спонукати багато мехіканських родин, щоб вони прибули до Тексасу. Однак, інші, як наприклад, Мануель Ґомез, адміністративний асистент суперітендента школи в Гарлінґені, вважає, що криза пеза матиме протилежний наслідок: високі кошти дороги з Мехіко до Америки не дозволять багатьом прибути до Тексасу.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — $1.00. Make chek or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу 65¢ місячно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Зараза деморалізації

Від грудня минулого року, коли генерал Войцех Ярузельскі проголосив у Польщі воєнний стан, розв'язав централю незалежних робітничих спілок ,,Солідарність" виарештував не тільки актив тієї робітничої спілки, але й узагалі лідерів явного і підпільного опозиційного руху та військово-поліційними методами править у Польщі, польський нарід переживає подвійну трагедію: збільшений натиск зовнішнього ворога, яким була і є для Польщі Московщина, але й непередбачуване польськими патріотами велике число пристосуванців, кар'єристів чи просто яничарів, які польськими руками допомагають ворогові накладати ярмо на польський нарід. Від трьох розподілів Польщі у другій половині XVIII сторіччя до вибуху Першої світової війни не вдалося царському режимові знівечити у польському народі той патріотичний дух, який продиктував відродженій Польщі якомога швидше зрівняти з землею поставлений в центрі Варшави величезний православний собор, як символ і видимий знак панування Росії.

Польські повстання у 1830 і 1863 роках скінчились ліквідацією створеного за Наполеона Варшавського князівства і створеного на Віденському Конґресі 1812 року Королівства Польського й дали в реакції русифікаторську політику, яка змагала до перетворення Польщі у,,Привіслянський Край". Було чимало пристосуванців, які використовували нагоду для роблення кар'єри і придбання добробуту. Але польські інтелектуальні кола бойкотували їх. Зрештою, після відновлення польської держави у 1917/1918 роках багато високих російських ,,чиновників" польського роду — зголосилися на службу відродженій польській державі. Генерал Конаржевскі вже в польській уніформі слабо говорив по-польськи — як і деякі генерали Дієвої Армії УНР, щиро віддані українському державницькому рухові, також тільки слабо знали українську мову.

Отож Польща завжди була сильна в опозиції. Асиміляційна політика Німеччини та русифікаторська політика Росії мали деякі успіхи, але не зуміли вбити польського державницького патріотизму. У відродженій Польщі між двома світовими війнами відновились неґативні риси історичної Польщі, коли то панування шляхетчини користувалось — за словами польського письменника Лозінського — ,,Правем і лєвем", законом і безправством. Була погана і немудра польська національна політика, наставлена на національну асиміляцію усіх ,,меншин", які були більшістю на своїх етнічних землях. Залишки того польського націоналістичного максималізму залишились подекуди й по нинішній день, особливо серед польської еміґрації, яка завжди ще мріє про Львів і Вільно. Але щораз ширші кола польської культурної еліти свідомі, що в інтересі Польщі є існування України і що потрібний розумовий, а не чуттєвий підхід до проблеми сходу Европи.

Коли після Другої світової війни Польща з волі короткозорої і просто самогубної політики того Заходу, який врятував СССР від воєнної катастрофи, Польща опинилась також у ,,сфері впливів" совєтської імперії, довгий час було там ще найлегше жити і найменше відчувалась московська рука. Лідер робітничого руху Лев Валєнса перестерігав своїх однодумців, щоб були вони обережні у вимогах політичного характеру, передбачаючи, що Москва зареаґує репресіями. Але не можна було передбачити, що у Польщі вирине така сама проблема, як у Східній Німеччині: чи східні німці є більше німцями, чи комуністами? Чи члени Компартії Польщі є більшими комуністами, слухняними наказам Москви, чи більше поляками, в опозиції до Москви? Таке питання стосується генерала Ярузельского, який став вірним і слухняним справжнім московським градоначальником і ледве чи він грає ролю Валенрода, і загал поляків відчуває тепер тиск не від Москви, а від своїх таки земляків у військовій і поліційних уніформах.

В останніх тижнях увесь польський, урядом, себто компартією контрольований пропаґандивний апарат скидає вину за дальшу опозицію польських мас — на закордонні, головно американські радіопередачі, які, мовляв, ,,бунтують" поляків проти Москви. Проста нісенітниця. Ніхто їх не потребує бунтувати ззовні, бунтує їх власна партійна влада, бунтують їх економічний визиск і політичні репресії проти природного гону до волі. Кілька днів тому, коли зріс опозиційний рух в другі роковини визнання польським урядом ,,Солідарности", Ярузельскі заявив: ,,Воєнний стан може комусь подобатися або не подобатись, але він є законом і кожне порушення цього закону буде безоглядно здавлене". Такий підхід до сучасної ситуації у Польщі доказує, що Ярузельскі не є державним мужем. Він став більше слугою Москви, як прем'єром рідної держави і мусить остаточно програти.

У П'ЯТНИЦЮ, 27-ГО СЕРПНЯ РЕЧНИКИ найбільшої крайової фірми цигарок Р.Дж. Райнголд заявили, що підносять ціни на цигарки; ця фірма продукує Винстон, Сейлем, Кемел і Вентеж цигарки. Існують припущення, що ціна на одному картоні цигарок піднесеться від 30 до 40 центів. Поодинокі продавці цигарок ще не вирішили, яка підвишка припаде покупцям. Ціни на цигарки знову підуть вгору 1-го січня в наступному році, коли ввійде в життя зрізання федерального податку, затверджене попереднього місяця Конґресом.

Михайло Кучер

,,ЕРЄЦ ІСРОЕЛ" І БОРОТЬБА ЗА НЬОГО

I

Теперішній Ізраїль впевняє, що має ,,історичне право" на ,,Ерєц Ісроел", себто на об'єднаний Ізраїль, у який входить Західній берег ріки Йордану.

Справа ,,Ерєц Ісроел" — цілого Ізраїля — уважається центральним питанням сіонізму з часу його постання. Заперечення права жидівського народу на Ерєц Ісроел починається з часу Другого Храму. Ця справа час від часу втрачала актуальність, але ,,встала із сну" — прокинулась у всій небезпечній гостроті після Шестиденної війни.

Вважається, що жидівський нарід має історичне право, або релігійно-моральне чи навіть екзистенціяльне на землі Західнього берега ріки Йордану. Вибухають гострі суперечки про те, чи у жидівського народу є незаперечне право на анексію всіх земель Ерєц Ісроел, що були завойовані у Шестиденній війні. Це викликає почуття захованої покищо небезпеки створення двонаціональної держави і можливість викликання одвертої ворожнечі з боку арабських держав та економічного натиску з боку ЗСА.

Крайні елементи в Ізраїлі твердять про історичне право жидівського народу на Західній берег, але не на Східній берег ріки Йордану.

Площа Йорданії рівняється 90-ти тисячам квадратових кілометрів. Площа Західнього берега ріки Йордану має 27 тисяч квадратових кілометрів. Ізраїльський уряд хоче затримати Західній берег з причини безпеки держави. Дискусія на цю тему в Ізраїлі тяжка морально, вона розбиває суспільство на ворожі табори.

Поки маємо такі елементи дискусії, якщо б Ерєц Ісроел був країною заселеною, ніхто не підіймав би питання про право жидів на свою державу. Коли б жиди почали повертатись в Ізраїль сто років раніше, то питання про право на державу взагалі не існувало б. Питання стає невралгічно болючим ще й тому, що жиди не дуже охоче їдуть в Ізраїль. Якщо в'їзд жидів в Ізраїль з якихось причин припиниться — становище обернеться в трагічне. Ізраїль матиме аритметичну арабську більшість. Тому Ізраїль мусить користати також з арґументів моральної, а не тільки історичної категорії, або навіть екзистенціяльної.

Арґументація арабів дуже проста. У жидів не було і немає права вступу у цю країну. Ця країна арабська і поселення в ній жидів — аґресія. Араби мають право на оборону і допомогу цілого мусулманського світу. Декляраціа Бальфура, рішення Ліґи Націй щодо британського мандату, а також рішення Об'єднаних Націй на поділ Палестини є тільки характеру політичного, без моральних прероґативів.

А що робити з пустелею Неґев, яка в посіданні Ізраїля уже 30 років і незаселена? Це не значить, що цю частину держави можна забрати як порожню.

Жиди купують землю на Західньому березі, але це дуже мала частина цілої території. Фактично, ціла територія належить палестинцям.

Таким чином в самому Ізраїлі критикують арґументи сіонізму щодо морального права забрати якусь територію від іншого народу.

Гостра полеміка хронологічно йде в минуле — на основі чого жидівський нарід міг прийти в країну на початку XIX століття, де жиди були в меншості. 1900 року жидів було 50 тисяч, арабів 550 тисяч. Тут на допомогу прийшли арґументи релігійні, вони дають відомості про Божий заповіт (обіцянку). Таким чином — Бог являється джерелом моралі. Критики кажуть, що такий арґумент зобов'язує тільки релігійних людей. До того жидівські моральні арґументи зовсім не обходять мусулманів.

Жиди, перебуваючи в розсіянні, користувалися загальними моральними нормами, бо політичних прав не мали. А релігійні кола Ізраїля намагаються поставити боротьбу за ,,цілий" Ізраїль в центрі своєї політики. Ті кола до того ще й затурбовані процесом секуляризації жидівського народу після проголошення держави. Релігія в розсіянні мала куди більше значення як має тепер в самостійній країні, коли зникли переслідування.

(Продовження буде)

Олена С. Процюк

ЖІНОЧА КОНФЕРЕНЦІЯ НА СОЮЗІВЦІ

Жіноча конференція, що відбудеться на Союзівці 2-го і 3-го жовтня викликала зацікавлення не тільки українського жіноцтва, але також усієї нашої спільноти. Громадянство вітає ініціятиву молодих жінок, що постановили зійтися разом, щоб серед золотистих осінніх дерев обговорити спільні проблеми. Союз Українок Америки, який сприяє усім виявам громадської ініціятиви молодого жіноцтва, радо погодився спонзорувати конференцію.

Молоді жінки активні в українській громаді, вони теж активні в американських організаціях. Усе таки лише деякі є членками українських жіночих організацій. Проте, вони цікавляться жіночими і громадськими питаннями.

На конференції передбачено різні дискусійні групи — українська ідентичність, українські школи і організації молоді, участь українок в американському житті, мішані подружжя, жінка і праця, радіо, преса і телебачення, жінка у кризі, українська ,,супер-жінка". Жінки (а також і мужчини), які зголошуються, вибирають собі різні групи, згідно зацікавлень. Організаторки повідомляють, що найбільше зголошень до дискусій на теми: українська ідентичність, українські школи і організації молоді.

Не збираємося тут дебатувати над вибором тем для дискусій. Нас буде цікавити підхід учасників конференції до тих тем. Молоді а також і ті ,,молодші" майже всі вже народжені в Америці є продуктом традиційного українського виховання і, водночас вони є продуктом різних течій і настроїв. Вони, правдоподібно, підійдуть до традиційних питань української спільноти інакше як ті, хто народився в Україні. Світ змінився, та й ще дальше міняється у нечувано швидкому темпі. За останні 20 років ми пережили в Америці технологічну і соціяльну революції. Разом із Америкою цілий світ находиться у постійному русі, шуканні чогось інакшого, нових способів життя. Тож неможливо міряти цей світ вартостями і принципами, що їх навчили нас минулі покоління. А, якщо справжні людські вартості незмінні, сьогоднішнє життя майже зовсім змінило їх пріоритетність. Також протестантсько-матеріялістична етика має великий вплив на нас усіх, зокрема міряння успіху людини її матеріяльним успіхом... Нам буде цікаво послухати дискусії на конференції, бо як добрі господині ми повинні час від часу переглядати наші скрині. Лишити те, цінне і гарне, а позбутися того, що не має довготривалої вартости. І, що найважливіше, зуміти бачити різницю.

Конференція на Союзівці важна тим, що ґрупа енерґійних жінок як організаторок, так і учасниць, бажає зійтися та обговорити спільно теми, що їх цікавлять. Зголошуються жінки, а також мужчини з околиці Ню Йорку, з Чикаґо, Арізони і Каліфорнії. Конференція відкрита для всіх без огляду на їхні погляди, приналежність до організації чи на вік. Головною умовою участи — це спільні зацікавлення і охота до дискусії.

Живемо у добі конференцій, збірних виступів — маніфестацій чи демонстрацій, терористичних ,,ад гок" і організованих груп. Живемо у добі спільного західньоевропейського ,,ринку" і спільного економічного ринку, до якого належать соціялістичні держави. Об'єднані Нації організують великі світові конференції і ,,Міжнародні роки" дитини, інвалідів, старших громадян. Є ,,Декада Жінки"; у 1985 році розпочнеться ,,Декада Молоді". Ці всі почнання дають поштовх до акцій, та бачимо що ці всі групи мають зв'язок поміж собою, здійснюють вплив не тільки на свої уряди, але також, пересікаючи кордони, мають вплив на міжнародну політику. Тут хочеться хоча б лише згадати Мехіканську ,,Трибуну" у 1975 році, Копенгаґенське ,,Форум" у 1980 році і Міжнародний Рік дитини у 1980 році, у яких українки активно взяли участь. Міжнародні організації мають теж доступ і вплив на своє рядове членство. Постає уже цілком нова форма демократії, де кожний член громади має вплив на формулювання політичного, соціяльного і економічного життя. Ця нова форма, ще невпорядкована, але вже дає себе відчути у широкому світі. Видається, що люди починають розуміти, що тільки спільно і тільки добре підготовані вони зможуть реалізувати свої пляни. Одиниця у тому пляні — значить дуже мало.

Різних конференцій буде щораз більше та маємо надію, що жіноцтво візьме в них активну участь. Сьогодні стоїмо перед Конґресом Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, що відбудеться у Філядельфії від 25 до 28-го листопада, ц. р., а і там буде змога взяти участь у дискусіях, що відбудуться на пленумі конґресу, та будуть відкриті для всіх.

У 1985 році Об'єднані Нації відбудуть світову конференцію Жіночої Декади у Найробі (Кенія), в якій українки збираються взяти участь так, як це було в Мехіко і Копенгаґені. Ще до конференції у Найробі будуть відбуватися жіночі конференції для її підготови — їх організуватимуть уряди держав і жіночі організації. Нам треба пильно слідкувати за тематикою і брати активну участь щоб не залишитися позаду інших, краще підготованих, а то й більше галасливих жінок.

Ми хочемо бути там, де зроджуються ідеї, де накреслюють нові пляни. Ми не хочемо бути консументами чужих ідей і пасивними лише спостерігачами важливих і далекосяжних подій і ситуацій, які вже виринають на порозі XXI століття.

Врешті, нам потрібно будувати мережу інформації і довіря поміж жінками для того, щоб одна одній радила, інформувала і допомагала. Ця мережа інформації і взаємодопомоги є одним з найважливіших завдань кожної конференції, та це, мабуть, майже зовсім забута ділянка у наших жіночих організаціях і нашій громаді. Ми все ще стоїмо на дуже шляхетній засаді, — ,,віддати все громаді, не жадати нічого для себе". На жаль, ми переконалися, що наші сили — не підбудовані взаємодопомогою та взаємним зрозумінням — дуже обмежені.

Іван Кедрин

Нова мистецька книга

(Цимбал: ,,Карикатури", за редакцією Богдана Певного, стаття Івана Кейвана)

Якось недавно була в одному приватному товаристві мова про надзвичайно гарні і відрадні прояви в ділянці української культури у нашому вільному суспільстві, у протилежності до надзвичайно сумних і прикрих подій у нашому громадсько-політичному житті. Відбулося засідання Голови Ради НТШ, — Мистецька Фундація подружжя Шафранюків у Торонто підготовляє світову виставку мистецтва, — Пластова Управа приготовляла (і вже перевела) величаву Ювілейну Зустріч на оселі ,,Вовча Тропа", — Йосип Гірняк видав ,,Спомини" з ентузіястичним описом модернізації українського театру корифеєм-мучеником Лесем Курбасом, — невтомна Докія Гуменна видала нову свою книжку ,,Небесний змій", цим разом фантастичну повість на тлі праісторії, — В-во ,,Сучасність" дало читацькій публіці повість Олекси Ізарського ,,Літо над озером", цікавий причинок до мартирології, вивезених до Німечини українських людей на примусові роботи... Учасники тієї випадкової товариської зустрічі із смутком стверджували, що поруч із ініціятивністю і творчою працею у ділянці культури, наші люди не всилі порозумітися, щоб відновити загирену репрезентаційну централю централь, якою був був Український Конґресовий Комітет...

Вибачте за цей, може, задовгий вступ, але на тлі такої парадоксальної української дійсности тим яскравіше представляє себе новий поважний дорібок нашої книжкової культури, цим разом знову в ділянці мистецтва.

Маємо перед собою люксусово виданий альбом: ,,Цимбал — Карикатури". Редаґував один з найкращих наших сучасних мистецтвознавців Богдан Певний, прегарну вступну статтю написав інший мистецтвознавець Іван Кейван, видала книгу вдова Тетяна, якій допоміг у цьому виданні правильно названий нею ,,Книголюб і добродій українського мистецтва" Митрополит Мстислав Скрипник, мовну редакцію перевів відомий ,,мовник" Іван Коровицький. Ця книжка на ніби нечисленних 136 сторінках грубого крейдового паперу з люксусовою твердою полотняною обгорткою з золотистими витисками є насправді унікатом у мистецтвознавчій літературі: це перша книжка, присвячена виключно карикатурі, творчості карикатуриста, яким був Віктор Цимбал.

Віктор Цимбал (1901-1968) діючи більшість свого життя в Арґентині, маловідомий широкому українському суспільству в Північній Америці, хоч і мав індивідуальну виставку в Ню Йорку. Його дружині -вдові треба погратулювати, що вона, з пієтизму до свого чоловіка видала у 1972 році у Ню Йорку під фірмою Української Вільної Академії Наук монографію Віктора Цимбала під редакцією Святослава Гординського, — також у люксусовому альбомному форматі. Є у тій монографії зразки творчости Віктора Цимбала, як маляра, головно символіста, є і численні зразки його графічної творчости. Але нема ні одної карикатури і тільки у тексті коротко згадано, що ,,...після війни брав участь своїми карикатурами в гумористичному журналі ,,Мітла"... Цікаво, що й у великій, також люксусово виданій, монографії Бориса Крюкова, який жив і творив в Буенос Айресі (1895-1967) — згадано там теж одним реченням: ,,Протягом більше, ніж 15 років робив карикатури для українського журналу гумору та сатири ,,Мітла", видавництво Ю. Сердяка". Але також ні одної карикатури у тій монографії Бориса Крюкова, що її видала тепер покійна вже його вдова Ольга Гурська.

У своєму інформаційному і коментарному Вступі Іван Кейван подає короткі інформації з історії української карикатури, нав'язуючи ще до ,,Страхопуда" з 1863 року та згадуючи про карикатуристів нашої пам'яті, як покійні вже О. Сорохтей і М. Бутович, — але підкреслюючи унікальність таланту сатирика-карикатуриста Едварда Козака.

Карикатури Віктора Цимбала, які виявляють досконалість знання рисунку того маляра-графіка, цікаві особливо тим, що вони за головну свою тематику взяли совєтський ,,рай" і його правителів. Чудово змальована ,,Джуґаконда" — скривлена дика фізіономія Сталіна замість Монни Лізи з незрівняною усмішкою, — розвалена дірава халупа з вороном на даху і написом ,,Жить стало лучше, жить стало веселей", — запряжені до воза колгоспні нуждарі, які символізують ,,індустріялізацію" СССР, і сам Сталін у десятках різних поз, з різними місіями ,,сонічка". Між карикатурами є теж міжнародна тематика, як ,,Конференція у Сан Франсіско", з нарадою Трумена, Черчілла і Сталіна, — є карикатура ,,Дайош Америку" і Карла Маркса, карикатура Сталіна, як ,,Голуба миру". Двомовний текст Вступу й двомовні, українські й англійські підписи під карикатурами, уможливлять міжнародному західньому світові познайомитись з тим невідомим їм феноменом, яким є найвищої кляси українські малярі - графіки - карикатуристи, які карикатурою передають глибокий політичний зміст сучасної дійсности.

(Закінчення на стор. 4)

Ярослав Климовський

ВОЛОДИМИР ШАШАРОВСЬКИЙ — РЕЖИСЕР

I

З НАГОДИ ЙОГО ДОВГОЛІТНЬОЇ ПРАЦІ НА УКРАЇНСЬКІЙ СЦЕНІ

Плоди творчого зусилля на сцені, залишають слід в історії театру. Якою є праця актора — творчою чи тільки виключно відтворчою, думки є поділені, але що режисура є творчою працею, немає сумніву. Шашаровський щоправда менше дискутує, натомість більше роздумує, мислить, але в процесі його роботи над спектаклем результати його роздумів, міркувань навіть дуже евідентні. Шашаровський стоїть на становищі, що театр, беручи до уваги всі його компоненти, повинен підносити ефект сценічного тексту, тому він, як режисер, намагається видобути з нього багатство думок і почувань. Дуже часто сценічний текст, у якому ледь-ледь зазначені характери дійових осіб, Шашаровський обов'язково опрацьовує його на свій лад, щоб увиразнити характер персонажів; як треба проводить навіть трансльокацію поодиноких сцен, а деякі, що не впливають на хід акції і на його думку зайві, викреслює або змінює, тобто нагинає до акції. Густо-часто вплітає фрази, послуговуючись способом г іслову автора для збільшення сили сценічної дії, та не виходячи — Боже боронь! — із стилю писання автора. Якщо в тексті слід поробити більші зміни, звертається до автора дописати кілька сцен, а то й увести нову дійову особу, яка допомогла б вийти з лябіринту чи пак облегшити розв'язку чи підсилити дію, бо на його думку, без належної акції спектакль немисливий, тому то робить текст, як кажуть у театрі, ,,виграшним". Звертає увагу не лише на наростання акції, але і на кожне закінчення дії чи образу. Особливо любить ефектовні закінчення поодиноких дій,

Часто настрій створює за допомогою павз і мімічних сцен, це, що інші режисери осягають легшим способом — музикою чи сценографією. Сценічне оформлення у Шашаровського не доповняє зовнішнього ефекту, а допомагає зглибити сценічну дію символічними натяками.

У режисурі не любить повторятися, наприклад, одного разу я звернувся до нього чи не було б добре поставити ,,Електру" в Ню Йорку; досі там якось не виходило зі залею крім ще інших перешкод. А він на це: ,,Це правда, що не зле було б її поставити в Ню Йорку, але я поставив би її тепер у зовсім іншому пляні.

Режисеруючи вдруге цей сам спектакль, він переосмислює його наново та експонує акцію в новому вимірі сценічного мікрокосмосу. Це повороти, — сказати б можна за Гераклітом, — не до тієї самої ріки.

А тепер дещо про ,,Електру", одну з найцікавіших, найвідважніших інсценізацій Володимира Шашаровського.

Приступаючи до ,,Електри", Шашаровський вирішив у цій п'єсі дати принаймні натяк на старогрецьку драму, не зважаючи, що вона написана на кшталт, так сказати б, усучаснений. І так, коли в побудові старогрецької драми, як відомо, є пролог, пародос, епейсодіон, стасімон й ексодос, Шашаровський із цих архітектонічних частин дещо залишає, а дещо вводить. Він усвідомлює собі що старогрецькі спектаклі відбувалися на вільному повітрі, де була велика сцена, а крім цього спеціяльний поміст для хору. При тому слід пригадати, що в тогочасних п'єсах брало участь безліч осіб, зокрема були дуже великі хори, а Шашаровський усього-на-всього має двадцятькількоро, а на додаток спектакль, звичайно, проходить у замкненій і не дуже то театральній залі. Шашаровський залишає пролог очевидно, в іншій формі, як за Софокля, Есхіла чи Евріпіда. Його пролог тільки короткими штрихами знайомить глядачів про голосних персонажів, головним чином про основні риси їхніх характерів. Пародос і стасімон, що мають відбуватися на помості для хору, він замінює на короткі збірні рецитації, які доповняють те, що недосказано в пролозі. Монологи, особливо довші розбиває на частини. Епейсодіон формально залишає, бо це діялоги, що згодом переходять у живу розмову всіх дійових осіб, а слід за цим в акцію, де беруть участь гурти (сцени сутички чи боротьби з ворогом). Крім цього для кращого зрозуміння спектаклю Шашаровський уводить інтеракцію, а замість ексодосу, добре звучний епілог.

У цій інсценізації, поза добрим звучанням з узглядненням особливо акцентованих місць тексту, впадали в око і в ухо публіці — темп, сценічний рух і розташування гуртів.

При цій нагоді скажу, що Шашаровський належить до тих режисерів, що думають про нову зміну акторів, тому основує Студію, у якій учить старших дітей і юнацтво акторського ремесла зовсім безкоштовно. А хіба признаємо, що для цього треба мати велику терпеливість, щоб адепта-студійця навчити, що шість не є ,,шіш", а чей текст має сотні трудних до вимови слів.

А тепер принаймні — приторком про Шашаровського монтажі. Справедливо оцінюючи, Шашаровський — майстер монтажного видовища. Він конструює такі монтажі не лише для практичних вправ, щоб виправити своїм учням мову та щоб слово належно прозвучало на сцені під поглядом динаміки і логічного виправдання, але він за допомогою відповідно підібраних фраґментів віршів створює монтаж — повнометражний вартісний спектакль. Змонтований ним текст оживає на сцені, з уваги на те, що актори чи пак студійці виконують його в пляні сценічної дії, яку будує Шашаровський із поодиноких сценок і пов'язує їх у драматичну цілість, яка — за його словами — зображує наше героїчне минуле. Шашаровський каже: ,,Таким видовищем намагаємося втягнути глядача в сценічну дію, щоб він, тобто глядач, став духовим співучасником театрального видовища, з'єднавшися з виконавцями спектаклю невидимими, але глибокими духово емоційними нитками в одну нерозривну мистецьку цілість".

Як виглядає такий монтаж на сцені? Для прикладу подам монтаж в опрацюванні й режисурі В. Шашаровського — ,,Їх було тільки триста". Відгомін маршів, проголошення проклямацій, стріли розрив ґранат, сніги і скошені ворожими скорострілами українські юні вояки на рейках залізниці — ці озвучені картини проходять на екрані, а на сцені реакція сучасників на цей героїчний чин. З акції виходить: услід за крутянцями крокують нові борці невгнутих, переймаючи естафету саме від отих з-під Крут.

Про інший монтаж — ,Львів", дамо слово Галині Петренко з Вашінґтону.

(Продовження буде)

Український День у Міннесоті

Чудовий серпневий ранок. Неділя. Члени Управи УККА сьогодні не в церкві, вони у Міннегага парку готуються до традиційного щорічного Українського Дня. Настоятелі парафії знають про це, вибачають їм їхню відсутність і моляться за них, щоб Бог допоміг їм у всьому.

Український День Управа УККА разом з українською громадою Твін-Сіти розпочали ще в п'ятницю, 20-го серпня ц.р., коли 15 хлопців і дівчат ОДУМ-у у вишиваних сорочках на чолі з Дарією Лисою проголосили на телевізійній станції канал 5 про наше свято і запросили міннесотців взяти в ньому участь. Леся Парек розіслала повідомлення більше, ніж до 50 малих і великих місцевих часописів.

У суботу, 21-го серпня, свято розпочалося концертом гостинного хору „Сурма" з Чикаго під диригентурою д-ра Василя Трухлого. Гості приїхали до Міннеаполісу автобусом і автами десь коло 4-ої год. дня. Зустріли їх члени Управи УККА. Зразу ж з адміністрацією хору були залагоджені справи перебування хористів. Беручи під увагу далеку дорогу, Управа УККА і членкині 15-го Відділу УЗХ запросили всіх їх на холодну перекуску перед концертом. В цей же час у авдиторії при школі церкви св. Константина підготовлялася заля до концерту. Співаки хотіли випробувати залю на звучність, тому поспішали викінчити все вчасно.

Концерт розпочався в 7:30 год. вечора. Заля була виповнена вщерть не лише українцями, а й американськими гостями. Дехто не йняв віри, що в цю пору Управа УККА зможе задовольнити гостей хористів слухачами, та ще в такій кількості, знаючи, що в серпні завжди відбуваються різні злети, з'їзди, пікніки на озерах тощо. Можливо, ім'я хору, старе знайомство з членами хору ще з таборів ДП привело на залю навіть тих, що не завжди відвідували концерти навіть нашого місцевого хору „Дніпро".

Хористи всі в чорних строях. Склад хору переважно з генерації довоєнних років, є і молодь, але не багато. Ось на сцену піднялася голова УККА Люба Менжега. Вона привітала гостей, всіх присутніх на залі і попросила пароха церкви св. Константина о. митрата д-ра Степана Кнапа, господаря залі, до слова. Отець митрат щиро привітав гостей і просив Божого благословення за їхню працю і старання нести українську пісню і серед своїх, як „Євшан зілля", і серед чужих, знайомлячи їх з нашою пісенною культурою.

Диригент дякує, піднімає руки, і з уст співаків чуємо „Блажен Муж" А. Гнатишина-Л.Туркевича. Звук голосів сурмою ллється по залі, спадаючи до піяніссімо, то підносячись до фортіссімо аж під склепіння авдиторії. Враження надзвичайне. Слухачі щирими оплесками прийняли хористів. Далі пішли українські народні й маршові пісні: „Хор бранців" муз. М. Лисенка, сл. Т. Шевченка з поеми „Гамалія", соліст Я. Головко, тенор; „Закувала та сива зозуля" П. Ніщинського, соліст Б. Куцан, тенор; „Карпати" сл. Д. Луценка, муз. І. Шамо, соліст Я. Головка; „Ой, по горі" гуцульська народна пісня в обр. М. Гринишина, соліст Б. Куцан; „Карпатські січовики" сл. Я. Славутича муз. Г. Китастого.

В другій частині програми було виконано: „Огні горять" сл. Т. Шевченка, муз. С. Людкевича, соліст Крихтяк; „Ой, видно село" сл. і муз. Лева Лепкого; „Ясени" Кривенького, солісти: М. Железівський і В. Зарицький, баритони; „Як за дальним небосхилом" сл. і муз. А. Малишка; „Не шкодуй за літами" сл. О. Підсухи, муз. Г. Китастого, соліст В. Зарицький; „Коломийка" А. Гнатишина, солісти: М. Филипович і Я. Петраш, тенори; „Грай, бандуро" сл. Д. Луценка, муз. І. Шамо. Це мала бути остання точка програми, але присутні криками „браво", „біс", оплесками навстоячки не відпускали зі сцени хористів, які заспівали ще „Ой, на горі пшениченька" і „Сусідко". Оплески не вгамовувались, тоді диригент звернувся до залі і сказав: „Роблю з вами умову, ще одну пісню і більше ні...". Останньою точкою було: „Вилітали орли" К. Стеценка. Заля гула. До мистецького співу був гарний акомпанемент Наді Савин. Андрій Татарин і Оля Каркоць передали китицю троянд дригентові і квітку любови їхній милій акомпаньяторці. Отець митрат знову дякував гостям за їх чудовий спів.

Після концерту в парафіяльній залі церкви св. Архистратига Михаїла частувала милих гостей вечерею, приготовленою тими ж панями, що робили перекуску. На залі були парохи всіх українських церков, гості і місцева публіка, хто мав бажання в короткому часі обмінятися привітаннями та порозмовляти з гостями з Чикаго. Страву поблагословив і привітав гостей настоятель цієї парафії прот. о. Михаїл Куданович. На залі з привітами виступали пан. Василь Филонович і голова місцевого хору „Дніпро" Олександер Цареградський. Час пройшов швидко. Дехто їхав додому сам, а дехто віз зі собою гостей. У неділю пані Рахлій, голова Сестрицтва парафії св. Арх. Михаїла по Службі Божій частувала гостей з Чикаго варениками і кавою.

У неділю, 22-го серпня, у Міннегага парку в офіційній частині програми члени хору „Сурма" — 10 осіб — відспівали американський гимн, відкриваючи цим свято. Андрій Каркоць, господар програми, проголосив порядок дня, привітав численних гостей, не лише українців, а інших національностей та наших співгромадян, яких було дуже багато. Була більш, як тисяча присутніх. Він передав привітання від достойників, які не могли прибути і запросив до молитви пастора Української Євангельської Церкви Миколу Бездітко. В цей час в парку була вставка образів мистців Олександра Канюки і п-і Пачковської; виставка різного українського мистецтва родини Марії Процай (український склеп), писанки Надії Новицької, книжки УККА - Видавництво „Сучасність" - Надія Каркоць, і українські страви під зарядом родини Максима Амброзяка. До того всьому сприяла чудова погода. Від 9-ої год. ранку аж до початку офіційної частини програми по парку розносилися українські мелодії народних пісень і танців, завдячуючи Верболову, Маркові Сидоренкові, Робертові Елліот; настроювалось піяно Марком Бриненом, молодь завзято у всьому допомагала. Після молитви Люба Менжега привітала знову гостей, розповіла мету цьогорічного Українського Дня, дякувала гостям з Чикаго, що не відмовились відзначити наш День своїм приїздом. Потім гарно зіспіваний ансамбль співаків Української Євангельської Церкви під мистецьким керівництвом Анни Янковської проспівав пісні — „В світі живеш" і „Юність - Весна" невідомих авторів з України. Доповідач Микола Кушнір, молодий історик і викладач, змістовно і в дуже стислій формі подав англійською мовою історичний перебіг подій в Україні від Княжої доби аж до сьогодні. Американські гості, особливо представники стейтового уряду, виявили свої вдоволення з таким ознайомленням, бо не завжди під рукою є відповідні матеріяли і й бракує час ознайомлюватися з ними. Це підкреслив, виступаючи з привітом, Джім Ліндав, який кандидує на застурника губернатора від Республіканської партії стейту. Сестри Кавецькі потішили нас грою на бандурах, виконавши „Гомін степів" Г. Китастого; „Ой, чий то кінь?" в обр. Г. Гембера і „Дівчина з Буковини". Танцювальний ансамбль, арт. директор Ярослав Білий, виконав „Бойківську забаву" і „Гопак". Кожного разу бачучи начебто ті самі танці, бачиш щось нове. Це так звані „аматори" під вмілою рукою Я. Білого роблять чудеса. Заключною мистецькою точкою був виступ хору „Сурма". З наміченних нами шести точок вони виконали: „Ой, видно село" сл. і муз. Л.Лепкого; „Вилітали орли" К.Стеценка; „Грай, бандуро" сл. Д.Луценка, муз. І. Шамо і „Засяло сонце золоте" І. Недільського.

Настоятель парафії св. Юрія Переможця о. Степан Зенчук зачитав кінцеву молитву. Треба сказати, що о. Степан, молода і нова людина на терені Міннесоти, зробив дуже гарне враження на всіх присутніх. Українським гимном хор „Сурма" з усіма присутніми в парку закінчили свято.

Валентина Єрмоленко

Понад 1,000 осіб...

(Закінчення зі стор. 1)



Голови чотирьох Округ УНС стейту Ню Джерзі. Стоять (зліва): Юліян Баранюк (Нюарк), Володимир Білик (Джерзі Сіті), Михайло Захарко (Перт Амбой) і Іван Хомко (Пассейк).

секретар 371-го Відділу в Нюарку, також довголітній голова Нюаркської Округи і загально суспільно-громадський діяч Юліян Баранюк. Почесну плякету йому вручила з гратуляціями головний касир мгр Уляна Дячук. Потім був нагороджений заслужений союзовий діяч, довголітній секретар 372-го Відділу в Плейнфілд, Н.Дж., Йосиф Ярема. Плякету йому передав з щирими гратуляціями головний секретар Володимир Сохан. Неприсутнім був на святі нагороджений заслужений союзовий трудівник і багаторічний колишній секретар 42-го Відділу в Пассейку Петро Головачук. В його неприсутності плякету з рук головного контролера д-ра Нестора Олесницького одержав голова Округи і голова згаданого Відділу Іван Хомко. Також нагороджено довголітнього і заслуженого секретаря 14-го Відділу в Нюарку Михайла Отрока, а тому що він був у цей час неприсутній, то головний радний Андрій Кейбіда передав плякету голові Нюаркської Округи Юліянові Баранюкові.

Після відзначення заслужених союзових трудівників-піонерів майстер церемонії Андрій Кейбіда представив присутнім колишнього довголітнього головного предсідника УНС Йосипа Лисогора, який привітав всіх, побажавши успіхів, а відтак представив кандидата з Демократичної партії на сенатора ЗСА Френка Лавтенберга. Кандидат у своєму слові заторкнув деякі справи етнічних груп і прохав підтримки українців стейту Ню Джерзі під час голосування у листопаді цього року.

Відтак Андрій Кейбіда відчитав привіт від губернатора стейту Ню Джерзі Томаса Кейна і привіт від приятельки українців конгресменки Миллісент Фенвик, кандидатки від Республіканської партії на сенатора ЗСА, яка розраховує на підтримку українців під час голосування.

Потім відбувся концерт, присвячений УНСоюзові, під час якого виконано сучасні і народні українські пісні, гуморески, ліричні поезії, скечі та інструментальну музику. Виконавцями були — Евеліна Белюць, Леонід Вербицький, Олекса Журба і Борис Весляр, мистецький керівник програми — Е.Белюць, колишня артистка театру в Чернівцях, Україна.

По закінченню мистецької програми А.Кейбіда представив гостям головного предсідника УНС д-ра Івана Флиса, який в імені Екзекутивного Комітету УНС привітав зібраних на традиційній союзовій зустрічі, згадав про союзових піонерів, як будівничих української „Заморської Твердині". — УНСоюзу, висловив признання і гратуляції членам Святочного комітету на чолі з його головою Юліяном Баранюком за вміле приготування Союзового Дня, а також закликав і в майбутньому продовжувати традицію союзових свят-зустрічей.

Зчерги в імені хворого губернатора Ню Джерзі Томаса Кейна промовив його представник — Джіммі Пендер.

Слід згадати, що Святочний комітет подбав і про льотерію з цінними експонатами, а союзові секретарі роздавали безкоштовно щоденник „Свобода" і „Український Тиждевик". Також весь час діяла традиційна кухня з смачними стравами, як також були теплі і зимні напитки.

Не можна поминути і того, що для танцюючих була забава при звуках популярної оркестри „Звуки України" під керівництвом інж. Володимира Осередчука і з участю солістки Ольги Оседрчук. Коли, пишемо, що забава була для танцюючих то, як на диво, було їх так багато, що заля ледве могла помістити всіх, забавлялися до 8-ої години вечора.

Підсумовуючи перебіг Союзового Дня слід ствердити, що було це надзвичайно вдале свято, де можна було зустріти земляків з різних околиць і сусідних стейтів. На підставі того стверджуємо, що Союзові Дні-свята користуються великою популярністю, і повинні відбуватися у всіх союзових Округах.

УПРАВИТЕЛЬ СОЮЗІВКИ

В репортажі про „День Праці" на Союзівці, в щоденнику, ч. 166, з четверга, 2-го вересня, невірно подано дані про нового управителя Союзівки. Новий управитель Оселі Українського Народного Союзу називається — Юрій Прокопець. — Ред.



Княжий дар українського підприємця

Трагічна історична дата 1654 року Переяславський договір з Московією, принесла тяжке поневолення нашого народу. З цією датою українська держава втратила все. Політичне, церковне й культурне існування українського народу залежало виключно від добродіїв з народу, які своїми щедрими дарами підтримували головні артерії існування нації. Ця шляхетна риса передавалася століттями з одного покоління у друге, й так продовжується і до сьогодні. Опинившися після Другої світової війни у вільному світі, дякуючи традиції батьків, які ці риси передали своїм дітям, ми маємо сьогодні молодих добродіїв, які підтримують і рятують наше церковне, громадське й культурне життя. Один із них - це молодий підприємець Юрій Воскобійник, який народився поза Україною, у Торонто, Канада, а тепер перебуває в ЗСА.

Батьки Юрія - це відомі наші доброді на рідних землях, а особливо в ЗСА та Канаді, походять зі старої козацької родини. Батько Олексій Воскобійник родом з Миргородщини, а мати Галина з Дніпропетровщини. З прибуттям на вільну американську землю, не маючи ніяких засобів на прожиття, за короткий час, завдяки своїй тяжкій праці, вони добилися до матеріяльного забезпечення. О. Воскобійник зі своєю дружиною Галиною пожертвували на Катедру Українознавства при Гарвардському Університеті понад 100,000 долярів і 10,000 дол. на видання історичної книги про штучний голод в 1930-их роках в Україні, вчинений червоною Москвою. Своїми щедрими пожертвами вони підтримують громадське, політичне, церковне життя та нашу пресу.

Перейнявши традицію своїх батьків син Юрій Воскобійник пожертвував 5,000 дол. на побудову пам'ятника св.п. Митрополита-мученика Василя Липківського в Українському Пантеоні в Савт Бавнд Бруці, Н. Дж.

Ідею побудови пам'ятника започаткував ОДУМ у 1975 році, й щиро підтримав Блаженніший Митрополит Мстислав і сьогодні наша Церква під його проводом будує пам'ятник св.п. Митрополитові Василеві Липківському.

Постать і ім'я Митрополита Василя знане кожному свідомому українцеві незалежно від його релігійного переконання, за його соборництво і безмежну відданість своєму народові. Відомо воно світові, а особливо відоме нашому найбільш запеклому ворогу Москві, яка фізично зліквідувала Митрополита, його учасників і послідовників, але ідею не в силі була знищити. В немилосердно тяжкий період і умовах прийшлося Митрополитові Василеві Липківському і його співучасникам відроджувати рідну Церкву — УАПЦ, оновлювати національний дух народу, що його приспала московська російська церква й окупант. На поборення УАПЦ і всього українського комуністична влада вжила всі можливі заходи, включно з російською церквою, яка ще в той час мала силу, матеріяльні багатства й колосальний вплив політичний, а до того було змобілізовано увесь політичний апарат, спочатку ЧК, ГПУ, а потім НКВД.

Той, хто пішов на поклик свого народу, рідної Церкви, знав, який тернистий шлях стелить йому майбутнє. Був відважним в тих умовах було замало, треба було мати більшу силу — глибоку віру в Бога й безмежну любов до України, щоб вибрати шлях на новітню, нечувану в історії людства Голгофу.

За тими мучениками пішли пізніше їхні дружини, діти й рідні. Сьогодні вони не є серед нас, але цим мученикам ми мусимо побудувати вічний пам'ятник у наших серцях. Нехай невинно пролита їх кров об'єднає нас у суцільний моноліт та спрямує наші спільні сили в боротьбі з нашим вічним ворогом. Цим ми виявимо свою відданість нашому народу та пошану, пам'ять і подяку великому Митрополитові України. Наслідуймо традиції наших попередників і збе рігаймо світлі події нашої історії та передаваймо їх нашим наступникам. Звертаємося до всієї української спільноти допомогти закінчити нам побудову пам'ятника своїми пожертвами. Вже почато виготовлення бронзової постаті Митрополита Василя, завдячуючи дотеперішнім шановним жертводавцям.

Пожертви слід надсилати до: Metr. Lypkivskyj Fund, No 760, St.Andrew's Federal Credit Union, P.O. Box 375, South Bound Brook, N.J. 0880.

Появилася книжка про боротьбу ДУН

Денвер, Кольорадо. — Цього року тут з видавництва „Украгрес" д-ра Івана Овечка, виданням Дружин Українських Націоналістів (ДУН) вийшла 154-сторінкова книжка п.з. „У лавах дружинників" — спогади учасників, матеріяли до якої зібрав і впорядкував Мирослав Кальба.

У передмові д-р Микола Климишин пояснює часи, обставини і причини в яких постали Дружинники Українських Націоналістів.

Д-р Климишин так окреслює ролю ДУН: „Україна була готова стати до державно-творчої праці і боротьби за свою самостійність. Пихата засліпленість Гітлера звела все в нівець. Та все ж ДУН відограли свою важливу ролю. Вони не лише створили кістяк УПА, але й далі їй грунтовне знання тактики німецької армії, проти якої вони бодай два роки вели успішно бої в обороні українського народу. Тому німці не мали успіху в поборюванні УПА, й вона весь час в боях з німцями зростала і набирала бойового досвіду, приготовлюючись до свого найтяжчого етапу".

У цій книжці, на сторінках якої поміщено багато світлин учасників ДУН, знаходяться статті авторів, тез учасників тих часів: Мирослава Кальби (дві статті), Романа Бойцуна, Любомира Колтунюка, Константина Таланчука, Степана Котеля-Лісового, підст. Семена Лаврушки, Василя, чотаря Романа Кашубинського, Михайла Хомяка (Дзядзя), Теодора Крочака та Євгена Рена. Світлини про ДУН відкриває вірш Івана Овечка п.з. „Героям". Книжка присвячена „Пам'яті полеглих дружинників-героїв у боротьбі за волю України."

ТЕПЕР, КОЛИ МАЙЖЕ ВСІ ПАЛЕСТИНЦІ, ЧЛЕНИ ПВО, залишили західній Бейрут, все таки Ізраїль неспокійний через те, що тяжкі броневі авта і танки та інша велика воєнна апаратура передана Ясіром Арафатом у посідання лівих арабських груп, які залишаються в Бейруті, бо вони не були членами ПВО і „ісходіві" не підлягають. Так вже мали місце кілька дрібних збройних сутичок поміж цими лівими мусулманськими групами і християнськими ливанськими відділами у Ливані. І ці сутички ледве чи останні.

У НІМЕЧЧИНІ, В БАВАРІЇ НА КУРОРТІ, В НЕДІЛЮ, 29-го серпня, помер д-р Нахум Ґольдман, один з найвизначніших сіоністів, на 87-му році життя. Його загально уважають головним архітектом договору світової жидівської діяспори з Західньої Німеччиною про відшкодування величних грошима для жертв нацизму та для їхніх родин. З Ізраїля Світова Сіоністична Організація повідомила, що покійний д-р Н.Гольдман буде похований на Пам'ятковому цвинтарі у Єрусалимі на відомій „Горі Герцля", де всі місця зарезервовані для сіоністичних лідерів.

У СВІТЛУ ПАМ'ЯТЬ

Вшановуючи світлу пам'ять померлих дорогих осіб, на українські студії в Гарвардському університеті пожертвували:

Параскевія Пікас-Витвицька — 1,000 дол., в пам'ять мужа бл. п. ІВАНА ВИТВИЦЬКОГО.

Олександер Ганас — 500 дол., в пам'ять родичів бл. п. о. ОЛЕКСІЯ і ГЕНРИКИ з КОБИЛЯНСЬКИХ-ГАНАСІВ.

Е. та М. Сороки, Тарас Мілько з родиною, Іва Кесслер з родиною — 500 дол., в пам'ять діяді та дівера бл. п. ДАНИЛА САДІВНИЧОГО.

Іван Колін — 200 дол., в пам'ять дружини бл. п. РАЇСИ КОЛІН і у восьму річницю її смерти.

Доктори: С. Л. Бембалкар, Марша Бон, Джеймс А. Ґарнер, Ракель С. Ізраель, А. Рей Джакобсон, Карль С. Ларсон, Степан Т. І. Лі, Роберт Л. Лонґ, Йосиф А. Маіольо, Томас Мартін, Сальвадор Пекораро, Р. Джеймс Єйтс, Евген Варварів і Карло Д. Голланд — 700 дол., в пам'ять св. п. КОНСТАНТИНА ВАРВАРОВА.

Ніна і Роман Ільницькі — 100 дол., в пам'ять бл. п. мґр. ЛЬОНЯ КРУШЕЛЬНИЦЬКОГО.

Тарас, Оксана, Дарія Кушнірі — 100 дол., Іван і Люба Заководотні — 30 дол., Ярослав і Марія Матковські — 25 дол., Опелян і Марія Омецінські, Зенон і Ізабеля Омецінські, Іван і Марія Мойсей, Андрій Стеців — по 10 дол., Іван Клодзінський, Анна Пічак, Лена Пічак, Стефан Сипняк, Осип і Надія Джус — по 5 дол., в пам'ять бл. п. ОСИПА КУШНІРА.

Марфа Кудрик — 50 дол., замість квітів на могилу МАМИ.

Герта Соколик — 50 дол., в пам'ять св. п. МАРИНИ ПРИХОДЬКО.

Ігор Юрчинський — 50 дол., в пам'ять батька бл. п. інж. СТЕФАНА ЮРЧИНСЬКОГО.

Теодор Зубрицький, Зенон Зубрицький — по 50 дол., замість квітів на могилу бл. п. МЕЛАНІЇ ДУБИЦЬКОЇ.

Д-р Зенон і Марта Сагани — 40 дол., замість квітів на могилу бл. п. МАРІЇ ПАШКОВСЬКОЇ і бл. п. ЮРІЯ ЛАВРІВСЬКОГО.

Володимир Гавриляк — 30 дол., д-р Стівен Майка — 20 дол., Стів Андрусь, Мері Сверида, Василь Іванців, Міко Копмец, Василь Ґой, Джан Сороккі, Джеймс Бандура, Міко Швець — по 10 дол., Анна Рок, Стівен Беглей, Джеймс Ґареґа — по 5 дол., в пам'ять св. п. ДМИТРА БРАТИЧА.

Марія Попадюк — 25 дол., в світлу пам'ять бл. п. БОГДАНА МИХАЙЛОВИЧА.

Д-р Володимир і Ева Юзичі — 25 дол., в пам'ять св. п. МАРТИ І. ВЕРЕМЧУК.

Аріадна Папичак — 25 дол., замість квітів на могилу д-ра ЮРІЯ ГОРОДИЛОВСЬКОГО.

Мґр. Володимира Михайлів — 25 дол., в пам'ять чоловіка бл. п. ІВАНА МИХАЙЛОВА.

Тетяна Криницька — 25 дол., Василь Сивенький, Марія Сивенька, Зенон Коновка — по 10 дол., замість квітів на могилу св. п. ЮРІЯ ЛАВРІВСЬКОГО.

П-во Прескат, Маріон С. Ровз і Юстина Шелест — 35 дол., Ширлі Лемб з приятелями — 10 дол., в пам'ять св. п. ТЕКЛІ САРАХМАН.

Мелітта і Орест Мартиновичі — 15 дол., замість квітів на могилу кузина сл. п. д-ра Івана Крупського.

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ нашого Улюбленого і Незабутнього МУЖА, БАТЬКА І ДІДУНЯ

бл. п.

ГЕРОНІМА ШТОГРИНА

буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ

в неділю, 5 вересня 1982 р., о год. 11:30 пер. пол. в парафіяльній церкві Царя Христа у Філядельфії, Па.

Просимо ласкаво в цей день згадати Покійного у своїх молитвах.

Горем прибиті:

дружина — ЮЛІЯ з мамою і сином ВОЛОДИМИРОМ

донька — АННА з чоловіком і внучкою

шваґер — БОГДАН КОСТІВ з родиною

Родина в Канаді і Україні

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Найдорожчого ЧОЛОВІКА, БАТЬКА І ДІДУСЯ

бл. п. мґр. права

АДАМА ГОРДИНСЬКОГО

будуть відправлені

СЛУЖБИ БОЖІ

в суботу, 11-го вересня 1982 р., о год. 7:15 рано в церкві св. Ів. Хрестителя в Нюарку, Н. Дж. та в церквах в Римі і Люрді.

Рідних, Приятелів і Знайомих просимо згадати Покійного в цей день у своїх молитвах.

МАРІЯ — дружина

ЮРІЙ і МИКОЛА — сини з родинами



Ділимося сумною вісткою, що 26-го серпня 1982 р. в Дітройті, Миш., відійшов у Вічність на 87-му році життя, Син Станиславівської Землі

бл. п.

СТЕПАН СЛЮСАРЧУК

ПОРУЧНИК УСС-ів і УГА.

ПОХОРОННІ ОБРЯДИ відбулися 28-го серпня 1982 р. в Дітройті. Тлінні Останки перевезено на український православний цвинтар св. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

дружина — [illegible]

син — ЮРІЙ з дружиною АВРЕЛІЄЮ і сином БОРИСОМ

брат — АТАНАС з дружиною ЗОРЕСЛАВОЮ і сином МАРКОМ

братениця — АННА СІРКА з мужем ЙОСИФОМ і сином ТАРАСОМ

шваґер — МИХАЙЛО КУШНІР з дружиною СОФІЄЮ

та [illegible] і дальша Родина

Замість квітів на могилу, згідно з волею Покійного, просимо складати пожертви на Патріярхат або Гарвард.

Слово від сусідів над могилою поета Вадима Лесича

Скорботна родино! Печальна громадо!

Коли про військовиків кажуть, що вони не вмирають, лиш відходять, то про мистців треба сказати, що вони живуть вічно. Вони живуть після смерти в своїх творах. Недаром над вхідними дверима бібліотек часто видніє напис: „Тут мертві проживають і німі говорять".

Про таке безсмертя в людському, сьогосвітньому розумінні можна говорити й у випадку поета, мистецтвознавця та журналіста Володимира Кіршака, відомого під псевдонімом Вадим Лесич.

Бог обдарував його багатьма талантами. Глибокий, кмітливий, вникливий, критичний розум дав йому змогу стати творчим ерудитом із майже енциклопедичним знанням, зокрема в ділянці культурно-мистецького життя. Його знання деталів із життя й діяльности наших видатних постатей і груп та суспільно-громадського й політично-державницького життя було подиву гідне й цікаво було його слухати, бо був лепським оповідачем.

Був вродженим із кровий кости журналістом, одним із нечисленних українців, що в довоєнний час студіювали журналістику в варшавському університеті. Після абсолюторії журналістичний нерв дав йому змогу працювати в варшавських пресових агентствах і пресі, де реферував українську проблематику й поточні справи. Через те нав'язав ділові й дружні взаємини з польськими діячами культури й суспільного життя й ці зв'язки утримував до останку.

Та не в журналістиці було Вадимове життьове призначення й життьова місія. Стала нею поезія. І в ділянці писаного мистецького слова він посів одне з передових місць не тільки в всеукраїнському, але й у світовому маштабі. Видав кілька невеличких, скромних, чепурних збірок. Але не в розмірах збірок, не в скількості рядків та в чисельності творів їх вартість. Вони вагомі своїми задумами, ідеями, тематикою, змістом, силою почувань та експресії, їхньою фінезійно досконалою формою вислову, бо Лесич ставив високі вимоги до себе самого і дорожив, мов самоцвітом, тим матеріялом, яким послугується поет — мистецьким словом. Лесич писав не для заробітку, а з внутрішньої потреби й душевного горіння, тому й видавав свої твори невеличкими накладами. Висока поетична вартість творчости Вадима відкрила йому шлях до світової літератури — його твори появилися у перекладах чужими мовами, їх вибірку вміщено в різних світових хрестоматіях і антологіях, про нього є згадки в біо-бібліографічних довідниках, він став членом Пен-клюбу і входив у склад його правління.

Лесич перекладав із чужих мов, зокрема важливий його переклад вибраних творів передових польських поетів, зроблений так майстерно, що переклад інколи перевищає оригінал. Брав активну участь ув організованому літературному житті, став членом-засновником Об'єднання письменників „Слово" і належав до його правління.

Відомий Лесич як мистецтвознавець, мистецький і літературний рецензент, критик, есеїст. В його посіданні унікальна збірка картин Никифора з Криниці, якого він своєю джерельною монографією ревіндикував від поляків як українського маляра.

Лесич інтересувався нумізматикою й філателістикою. У нього поважні збірки з цих ділянок.

Хто знав цього життєрадісного, дотепного, непосидющого, сповненого енергії брюнета з іскристими очима, той не сподівався, що так зарання потахне, а згодом згасне його творча наснага. Але хоч його фізично між нами не стало, він залишив своє духове насліддя — прецінні поетичні твори.

Цих кілька слів складаю на свіжу могилу від сусідів-співжильців із Вайз авеню на Бронксі і від себе й дружини, бо від довгих років наші родини єднали товариські взаємини і багато годин провели ми у дружній розмові з Вадимом.

В.Барагура

Нова мистецька...

(Закінчення зі стор. 2)

Треба погратулювати пані Тетяні Цимбал і окремо редакторові того вийняткового видання Богданові Певному, що вони збагатили українську культуру такою прецікавою книгою.

Поява „Карикатур" Віктора Цимбала повинна підбадьорити, заохотити і приспішити видання окремою книгою-альбомом карикатур Едварда Козака. Жаль, що до цього часу не появилася велика монографія цього унікального творця нашої культури-маляра, графіка, сатирика й карикатуриста. Закріпивши своє ім'я в літературі двома книжками з монологами Гриця Зозулі Едвард Козак, карикатурист міжнародної слави з тематикою не тільки протисовєтською, але й громадсько-політичною, має просто моральний обов'язок видати альбом найкращих і найбільших для нього характеристичних карикатур і вся українська культурна громада з його приятелями включно мають моральний обов'язок — допомогти йому в цьому ділі.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Редагує Омелян Твардовський

ПОКАРАЛИ ПРОВІДНИКА КИЇВСЬКОГО „ДИНАМО" М.КОМАНА І ТРЕНЕРА А. ПУЗАЧА

На початку серпня ц.р. в Києві відбулося засідання так званого „Спорткомітету УРСР", яке було присвячено питанню, що, як відзначила київська „Спортивна Газета", хвилює громадськість і найширші верстви любителів копаного м'яча, — підсумкам виступів найсильніших українських дружин в цьогорічному чемпіонаті СССР.

На засіданні було відзначено, що в деяких дружинах вищої ліги проведена „учбовотренувальна і виховна робота" дала певні плоди: київське „Динамо" виграло чашу СССР, „Металіст" Харків, деб ютант вищої ліги, в першій половині сезону тримається між лідерами. В складах дружин з'явилися молоді перспективні таланти, такі як Лютий, Литовченко (Дніпро), Петрів, Золотницький („Шахтар"), Рац, Олефіренко („Динамо" Київ), Кузнецов, Гришко („Металіст") та інші.

Але загалом колегія висловила серйозне занепокоєння з приводу невдалих виступів більшости українських дружин вищої ліги і зажадала пояснення від головних тренерів та керівників спортових товариств. Першим виступив з доповіддю заступник голови „Спорткомітету УРСР" Ю. Горський, а потім інші спортові „бонзи", які відмітили, що якісний рівень гри дружин „республіки" не відповідає сучасним вимогам, а також наявним можливостям і традиціям, і тому не може задовольнити спортові організації і любителів копаного м'яча. Однією із головних причин є незадовільний рівень виховної роботи в дружинах, що призводить до порушень ігрової дисципліни та спортового режиму, шкодить колективним діям змагунів і, зрештою, позначається на якості гри.

У висліді цього згадано випадок у 1981 році, коли з дружини „Шахтар" Донецьке було звільнено чолового стрільця голів В. Старухіна, дискваліфіковано Ю. Дехтярьова, О. Варнавського, В. Роговського... Колегія згадала про слабий виступ у цьогорічному сезоні одеського „Чорноморця". Але найбільше уваги присвятила найкращій дружині в Україні, якою є київське „Динамо". Під час і після світового чемпіонату ця дружина відзначилася нестабільними виступами і програла декілька змагань. В своєму слові головний тренер В. Лобановський подав такі факти: „...6 змагунів дружини були зайняті підготовкою в збірній СССР і участю в чемпіонаті світу, 4-ох змагунів дружина відпустила до молодіжної збірної СССР, по троє — до олімпійської та юнацької збірних. І все ж „Динамо" успішно розпочало чемпіонат. І от тепер — спад у грі...". Не зважаючи на ці дуже важливі і самозрозумілі факти, спортові політруки рішили покарати провідника дружини (начальника) М. Комана і тренера помічника Лобановського, А. Пузача „дисциплінарними стягненнями за допущені прорахунки в підготовці змагунів у перерві чемпіонату".

Тепер, як відмітив Лобановський, в дружині ведеться наплеглива робота для відновлення потрібних якостей, як учасників еспанського чемпіонату, та і їхніх товаришів. Попереду нас гри за чашу Европи, та й чемпіонат СССР треба завершити гідно!

КИЇВСЬКЕ „ДИНАМО" ЗДОБУЛО ЧАШУ „ТЕРЕСА ЕРРЕРА" В ЕСПАНІЇ

Вдруге за порядком київське „Динамо" здобуло чашу „Тереса Еррера" в турнірі, що відбувся на початку місяця серпня ц.р. в місті Ля Корунья в Еспанії. Крім киян, в цьогорічному турнірі змагалися: „Барсельона" Еспанія, „Баварія" з Мюнхену, Західня Німеччина, та „Інтернасьональ" з Порто-Алєгре, Бразилія.

У першій зустрічі турніру киявляни перемогли „Баварію" вислідом 2:1, голі стрілили Лозинський і Дем'яненко. В других і рішальних про першенство змаганнях ця українська дружина перемогла високо — 4:1 дружину господарів „Барсельону", в складі якої виступали, між іншими, змагуни збірної Еспанії: Кіні, Алесанко, Альонзо та Караско. Цим разом голі для киявлян здобули: Балтача, Думанський, Євтушенко і Блохін. Крім них, у складі „Динамо" виступали: Чанов, Лозинський, Олефіренко, Журавльов, Дем'яненко, Сорокалет, Хлус і Баль. Еспанські журналісти відмітили, що найкращим змагуном турніру був Олег Блохін, якому і вручили золотий м'яч. Ногороду найкращого воротаря вручили Вікторові Чанові. Третю нагороду кращого змагуна злобув Анатолій Дем'яненко.

ОСТАННІ ВИСЛІДИ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ

„Шахтар" Донецьке - „Динамо" Москва 3:0
„Чорноморець" Од. - „Динамо" Мінськ 1:0
„Металіст" Харків - „Пахтакор" Ташкент ...1:2

„ДНІПРО" ДНІПРОПЕТРОВСЬК — „КАЙРАТ" АЛМА-АТА 0:1

У показнику табелі ігор ліги СССР веде білоруська дружина „Динамо" Мінськ, яка у відбутих 20- змаганнях здобула досі 29 точок. Дальші місця займають: „Арарат" Єреван - 21 гра, 27 точок, „Динамо" Тбілісі — 20 ігор, 25 точок, „Металіст" Харків 21 - 24 точки, „Пахтакор" Ташкент — 21 — 23 точ., „Спартак" Москва — 19 — 22 точ., „Зеніт" Ленінград — 21 — 22 точ., „Динамо Київ — 18 ігор, 20 точок, „Дніпро" Д-к — 21 - 20 точ. „Чорноморець" Одеса — 20 - 20 роч., „Динамо" Москва — 21 - 19 точ., „Кубань" Краснодар — 19 - 19 точ., „Кайрат" Алма-Ата — 21 - 18 точ., „Торпедо" Москва відповідно — 20 - 17, ЦСКА(Армія) 21 - 16, „Нефтчі" Баку — 20 - 16, „Шахтар" Донецьке 20 — 14 і „Торпедо" Кутаїсі 20 — 13.

(от)

Мій тиждень в Гарварді

Вже декілька років тому я чула про Літню Школу Україністики в Гарвардському університеті. Одначе, цього літа я вперше мала нагоду взяти участь в ній.

Я приїхала до Гарварду з двома завданнями: поперше, познайомитись із програмою, щоб відтак інформувати про неї молодь, з якою я маю зв'язки, будучи директоркою Апостоляту Молоді Стемфордської Дієцезії. Подруге, познайомитись зі студентами, учасниками Літньої Школи та з їхніми поглядами як молодих українських людей і заініціювати дискусії на тему Церкви й віри, як теж відповісти на їхні запитання на цю тему та впевнити їх в тому, що вони є важливі для живучости Церкви й для церковної ієрархії.

Перше моє завдання увінчалося успіхом, завдяки сердечній і ласкавій гостинності адміністрації та професорів Літньої Школи Українistики, які дали мені нагоду брати участь в лекціях, зустріти студентів, як теж розповідали мені про свої завдання й працю інституту.

Лекції були надзвичайно цікаві й інформативні. Навчання було різноманітне, ефективне, що давало студентові докладне й широке знання з кожного курсу.

Студенти були серйозні — вони справді приїхали тут, щоб вчитись. Це все ж таки не позбавило їх охоти до приємностей у вільний час від науки.

На кінець хочу зазначити, що один тиждень - це замало часу для цих одушевлених на високому рівні інтелектуальних студій, і я з жалем виїздила.

Щодо мого другого задання — моїх контактів зі студентами — вони були надзвичайно приємні й повчаючі. Я зустріла людей, що прибули з Каліфорнії, Мейну та майже з кожного стейту ЗСА, як теж з Австрії Порто Ріко й Канади. Ці студенти — переважно українці, у них багато спільного, вони зацікавлені збагатити своє знання української мови і поглибити знання про Україну.

Дискутуючи зі студентами про життя, інтелектуальне, духове, фізичне, соціяльне й емоційне, я зауважила, що вони дуже цікавились релігійним й духовим життям.

Я відчула споріднення зі студентами - нашою молоддю, що зацікавлена жити повним життям, життям духовим, що його дає людині релігійне життя.

Для мене було дуже повчаючим ділитись з ними поглядами й бути так тепло й сердечно прийнятою ними. Я сильно вірю в наших молодих людей і будучність України та української Церкви, бо вони щирі й відкриті в шуканні правди.

Дякую Олі Андрієвській, директорці програми Гарвардської Літньої Школи Українистики, Ліді Стецик, секратарці Оксані Процик, бібліотекарці й всім викладачам, як теж подивугідним студентам за їх ласку й теплоту супроти мене в часі мого побуту в Гарварді.

Сестра Доротея Мігалко

Вийшла з друку нова читанка „Ватра"

У Видавництві Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді вийшов з друку новий шкільний підручник - читанка для п'ятих і шостих кляс рідних шкіл „Ватра". Підручник опрацьований досвідченими вчителями. В ньому, крім творів наших клясиків, використовано ідейно-змістовні і приступні нашим дітям речі сучасних авторів — письменників і поетів. Матеріяли методично опрацьовані, при чому використано багато граматичних вправ, з додатком граматики і українсько-англійським словником.

Читанка багато ілюстрована та своїм змістом відповідає усім вимогам шкільних програм. Підручником можна користуватися і при домашньому самонавчанні. Це ще один дуже корисний подарунок нашим дітям для засвоєння рідної мови.

Набувати його можна по книгарнях або у Станиці ОПЛДМ, за певною знижкою при гуртовому замовленні. OPLDM, 87 Lynn Haven Rd., Toronto, Ontario, M6A 211.

✝ ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

РОМАН Н.ПИЛИПЕЦЬ, член УНС Відд. 15-го Т-ва „Україна" у Вашінгтоні, Д.К., загинув трагічно 1-го червня 1982 року на 21-му році життя в Катербаху, Західня Німеччина, як вояк американської армії. Нар. 18-го жовтня 1960 року у Вашінгтоні, Д.К. Членом УНС став в 1970 році. Залишив у смутку родичів Нестора і Віру Пилипець, братів Адріяна і Левка, сестричку Ларису, бабцю Софію Галушку та ближчу і дальшу родину в Америці, Канаді та Україні. Похорон відбувся 8-го червня 1982 року на Національному цвинтарі в Арлінгтоні, Вірджінія, з усіма військовими почестями.

Вічна Йому Пам'ять!
Остап Зинюк, секр.

ГОНОРАТА ТИМКІВ, член УНС Відд. 397-го ім. св. Ольги в Філядельфії, Па. померла 4-го липня 1982 р. на 86-му році життя. Нар. 1896 року в селі Сваричів пов. Долина Зах. Україна. Членом УНС стала в 1960 році. Залишила в смутку три доньки — Павлину, Йосипину і Ядвигу з родинами, 10 внуків і 5 правнуків та ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 8-го липня 1982 року на цвинтарі Св. Марії у Факс Чейсі, Філядельфія, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
Управа.

МИХАЙЛО ШЕҐДА, член УНС Відд. 422-го ім. С.Петлюри в Філядельфії, Па., помер 8-го липня 1982 року на 60-му році життя. Нар. 17-го жовтня 1921 року у Філядельфії, Па. Членом УНС став 1947 року. Залишив у смутку доньок Анастазію Шеґду і Фелісію Шнайдер. Похорон відбувся 12-го липня 1982 року на „Овкленд Семетері" в Філядельфії, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Василь Євтушенко, секр.

ІВАНКА ДАЦКІВ, член УНС Відд. 204-го ім. А.Гончаренка в Ню Йорку, Н.Й., померла 17-го липня 1982 року на 69-му році життя. Нар. 1913 року в Слобідці Струсівській, Україна. Членом УНС стала 1965 р. Залишила в смутку мужа Ярослава. Похорон відбувся 20-го липня 1982 року на цвинтарі св. Духа в Гемптонбургу, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!
Мирон Заліпський, секр.

МИХАЙЛО ДИМКАР, член УНС Відд. 316-го в Рочестері, Н.Й., помер 20-го липня 1982 року на 64-му році життя. Нар. 1918 року в Рочестері. Членом УНС став в 1957 році. Залишив у смутку дружину Юлію і дві доньки Патрицію і Ірену. Похорон відбувся 24-го липня 1982 року на цвинтарі св. Гробу в Рочестері, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!
Секретар.

МАКСИМ ЧУБКА, член УНС Відд. 94-го ім. Маркіяна Шашкевича в Гемтремку, Мич., помер на 87-му році життя. Народився 1895 року в Товстім, повіт Скалат, Зах. Україна. Членом УНС став 1925 році. Залишив у смутку сина Володимира, доньок Анну Марецьку і Доротею Надровську і 9 внуків. Похорон відбувся 10-го серпня 1982 року на цвинтарі Оливна Гора в Дітройті, Мич.

Вічна Йому Пам'ять!
Роман Татарський, секр.

МЕЛАНІЯ КРУТИГОЛОВА, член УНС Відд. 240-го ім. Є. Коновальця в Клівленді, Огайо. Померла 13-го серпня 1982 року на 86-му році життя. Нар. в 1896 році в Україні. Членом УНС стала в 1950 році. Залишила в смутку доньку Ярославу Лобай з чоловіком Арсеном, доньку Іванку Чопик, сина Володимира з дружиною Петрусею, 13 внуків та 12 правнуків. Похорон відбувся 16-го серпня 1982 року на цвинтарі св. Покрови в Пармі, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!
Секретар.

БЕССІ СТЕЦЬ, член УНС Відд. 320-го Т-ва св. Тройці в Балтиморі, Мд., померла 31-го липня 1982 року на 82-му році життя. Нар. 1899 року в Україні. Членом УНС стала 1928 р. Залишила у смутку сина Франка, сестер Матильду і Катерину і внука Марка. Похорон відбувся 3-го серпня 1982 року на цвинтарі св. Михайла в Балтиморі, Мд.

Вічна їй Пам'ять!
Іван Малко, секр.

ЮЛІЯ ВЕЦЕЛЬ, член УНС Відд. 452-го Т-ва „Клюб Української Молоді" в Іст Чикаго, Інд., померла 25-го липня 1982 року на 69-му році життя. Нар. 8-го червня 1913 року в Іст Чикаго, Інд. Членом УНС стала в 1971 році. Залишила в смутку мужа Кларенса, доньку Марію Ватсон, сина Михайла, 3-ох внуків і три сестри. Похорон відбувся 27-го липня 1982 року на цвинтарі „Кальварія" в Індіянаполісі, Інд.

Вічна Їй Пам'ять!
Марія Сцебело, секр.

ОСТАП Б.ПАВЛЮХ, член УНС Відд. 94-го ім. М.Шашкевича в Гемтремку, Миш., помер 25-го липня 1982 року на 54-ому році життя. Нар. 1928 року в Сенковій, пов. Перемишль, Зах. Україна. Членом УНС став в 1969 році. Залишив у смутку дружину Марію, синів Зенона і Романа, сестру Анастазію Турецьку з дочками, дві сестри і брата в Україні, та дальшу родину. Похорон відбувся 29-го липня 1982 року на цвинтарі „Оливна Гора" в Дітройті, Миш.

Вічна Йому Пам'ять!
Роман Татарський, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА, 11-го ВЕРЕСНЯ 1982 р.

Джерзі Сити, Н. Дж. Місячні збори Б-ва св. Ів. Хрестителя — 270 Відд., о год. 7-ій веч. в УНДомі. На порядку: звіти фінансові і організаційні, збирання чл. вкладок та інші важні справи. Проситься чл. прибути і вирівняти залеглі вкладки або посилати поштою на адресу фін. секр. — S. Ostrowsky, 29 Lexington Ave., Jersey City, N.J. 07304. Tel.: 432-2983.